

ZÁKON O MYSLIVOSTI JAKO PROSTŘEDEK OCHRANY ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ

HUNTING LAW AS A TOOL FOR ENVIRONMENTAL PROTECTION

JANA SEHNALOVÁ ✉

Univerzita Karlova, Právnická fakulta, nám. Curieových 901/7, 116 40 Praha 1, Czech Republic

Advokátní kancelář, Politických vězňů 27, 280 02 Kolín IV, Czech Republic

✉ e-mail: iuris@aksehnal.cz

ABSTRACT

In the scope of four main parts, the article attempts to capture the relationship between the Czech hunting legislation and nature conservation. The question is whether we can consider the current concept of the Hunting Act (449/2001 Sb.) as one of the tools of environmental protection or what should be changed to become such an instrument. For the elaboration the research was based, among other things, mainly on historical and linguistic legal method of research in the part devoted to the term. Text also deals with critical description, classification, analysis and explanation in the part devoted to the core of the issue and the demonstrative comparison and prediction pro futuro at the final part. Furthermore, the text elaborates interesting cases of judicial and administrative practice and, last but not least, it takes into account the relevant legal norms and appropriate literature or professional texts.

[For more information see the Summary at the end of the article.](#)

Klíčová slova: myslivost; životní prostředí; lov; zvěř; ochrana; Florida

Key words: hunting law; environment; hunt; game; protection; Florida

ÚVOD

Předložený text se pokouší vystihnout vztah mezi českou právní úpravou myslivosti – především zák. č. 449/2001 Sb., o myslivosti, navazujících právních předpisů – a ochranou naší přírody, respektive posoudit, zda zmíněný zákon a na něho navazující normy lze považovat za jeden z prostředků ochrany životního prostředí. Důraz je v tomto směru kladen na hlavní problémy, prostředky řešení s přihlédnutím k aktuálním novelizacím a současně možnou zahraniční inspiraci v americkém státě Florida. Základní teze, kterou se v tomto směru snažím obhájit, spočívá v tom, že recentní geologická epocha je již běžně definována jako *antropocén* (KONOPÁSEK 2020). Člověk ovlivnil životní prostředí natolik, že k zachování jakékoli rovnováhy se planeta bez dalších lidských zásahů v podstatě neobejde.

Podklad pro řadu závěrů, ke kterým postupně docházím, tvoří, krom rozsáhlého studia příslušných materiálů, také mé mnohaleté zkušenosti s různými formami praktikování myslivosti v českých honitbách, ale i na zmíněné Floridě. S myslivostí i zemědělstvím se setkávám nejen ve své vlastní praxi, ale též při práci v advokátní kanceláři.

Jádro současných problémů neshledávám jen v poměrně zastaralé a z dnešního pohledu již často praxi nevyhovující právní úpravě (generaci starý zákon nemůže, vzdor poměrně četným, avšak pouze dílčím novelizacím, obstát v dynamicky se rozvíjející problematice, jakou je v širším pojetí ochrana životního prostředí), ale také v poněkud stárnoucí generaci samotných českých myslivců (průměrný věk dle statistik atakuje 60 let [1]), kteří ostatně k ochraně přírody v minulých dobách nikdy příliš cíleně vedeni nebyli. Současný stav lesního a zemědělského hospodaření, jež je historicky a fakticky s myslivostí neoddělitelně spjata, věci též příliš neprospívá, zvláště pokud spolu zástupci těchto tří odvětví obvykle nespolečně spolupracují. Všeobecnou pověst myslivců nepozvedají ani mediálně hojně probírané případy mnohdy smrtelných nehod, k nimž dochází především při společných lovech, a to přesto, že jde obvykle o jednotlivé případy v rámci kalendářního roku. Myslivci bývají před širokou veřejností předmětem mediální kritiky, nebo naopak vděčným námětem nelichotivé televizní tvorby [2]. Krom toho lze jen stěží nalézt dva od sebe tak odlišně vnímané pojmy, jakými jsou myslivec a ochránce přírody v ČR, přestože například v sousedním Rakousku tyto dva výrazy naopak téměř splývají.

Avšak v prostředí natolik poznamenaném intenzivní lidskou činností nemůžeme ponechat volně žijící zvěř jejímu osudu, tedy bez jakékoli ochrany a hospodaření, mezi které se nutně řadí i regulace početních stavů lovem.

Navzdory převládajícímu negativnímu názoru široké veřejnosti na (českou) myslivost o opaku jistě svědčí i stále hojnější příklady dobré praxe, propagované například v soutěži Honitba roku [3], která vznikla v roce 2016 pod záštitou Českomoravské myslivecké jednoty, z. s., aby v souladu s cíli Evropské úmluvy o krajinně každoročně oceňovala praktické příklady komplexní péče o volně žijící zvěř, přírodu a krajinu. Česká myslivost ale skutečně spíše upadá pod tíhou celé řady problémů, z nichž některé dále přiblížím. Ty by sice snad bylo možné (vy)řešit, ovšem jedině prostřednictvím důsledného zavedení komplexních opatření, která však není třeba složitě vymýšlet, protože dost možná postačí načerpat vhodnou inspiraci v některé z fungujících zahraničních úprav.

Cílem předloženého pojednání je tedy zhodnocení a rozbor samotného pojmu „myslivost“ z pohledu hlavních definic. Dále pojmenování a navazující analýza vybraných problémů a jejich možných příčin, předně v souvislosti s problematikou honiteb, zvěře a státní správy ve vztahu k ochraně životního prostředí. Poslední část se věnuje teoretické optimalizaci stavu *de lege ferenda* a navrhovaným prostředkům k jeho dosažení nejen ve světle posledních novelizací.

MATERIÁL A METODIKA

Studie problematiky v rámci tří základních etap (přípravná, realizační a závěrečná) využila hned několik převážně právních metod výzkumu (blíže GERLOCH 2017) sebraných dat, především historickou a jazykovou v části věnující se pojmu „myslivost“. Dále pak metodu kriticky deskriptivní, klasifikační, explanační spolu s analytickou v pasáži zabývající se vybranými složkami myslivosti v rámci majoritně probíraného zák. č. 449/2001 Sb. a souvisejících předpisů, spolu s diskuzí nad hlavními problémy, definovanými krom jiného, Ministerstvem zemědělství ČR (ŠEPLAVÝ et al. 2018). Závěrečná část, odhadující možný vývoj a demonstrativně srovnávající rozdílné právní úpravy (jak zvoleného zahraničí, tak v tuzemsku probíraných novel – primárně zák. č. 314/2019 Sb. a sněmovní tisk 954), aplikuje převážně postupy z metody komparativní, kdy modelovou inspiraci utváří úprava lovu, potažmo myslivosti, ve státě Florida, vhodně doplněné predikcí s ohledem na připravované novely tuzemských právních předpisů.

VÝSLEDKY A DISKUSE

Problematika pojmu

Myslivost jako taková prošla za dobu své existence nebyvale pestrým vývojem. Prosté začátky vidíme v prvních podobách lovu, majícího za úkol především nasycit a případně ošatit člověka. Právě lov byl vedle sběračství hlavním zdrojem získávání obživy, než se po neolitické revoluci, někdy mezi 10. až 8. stoletím před našim letopočtem, lidé postupně začali přesouvat k prvopočátkům zemědělství (BOWLES, CHOI 2013). Odtud se dostáváme k dobám, kdy lov pomalu povyšuje z prosté nutnosti uspokojit materiální potřeby na určitou formu zájmové kratochvíle, v prvopočátcích vyhrazené především aristokracii. Jakmile si ovšem lidé začnou uvědomovat jistou nezbytnost vnést do lovu řád a pravidla – ať již v podobě centrální správy honebních pozemků, péče o stavy zvěře i její přirozený biotop či základních způsobů bezpečného lovu nebo případného hodnocení trofejí – dávají vzniknout základům myslivosti (ČERVENÝ 2010). Ta by dnes měla představovat rozumné a komplexní hospodaření v krajinně, stavící na první místo zájmy volně žijících živočichů, tedy nejen zvěře.

Myslivost a právo myslivosti jsou v českém právním prostředí upraveny celou řadou norem a předpisů rozličné právní síly, včetně práva zvykového, přičemž neopomenutelný význam má jistě i příslušná judikatura. Legální definici pojmu „myslivost“ přináší § 2 písm. a) zák. č. 449/2001 Sb., o myslivosti, která poměrně vágne naznačuje zájem zákonodárce na ochraně živočichů i jejich přirozeného biotopu a oproti tomu celkem nadbytečně výslovně zdůrazňuje – nikoli nezbytnou – spolkovou činnost. Dnes není neobvyklé, aby jednotlivé honitby byly obhospodařovány přímo vlastníkem, honebním společenstvem, vzdělávacím ústavem, státní složkou nebo pronajímány jednotlivcům, o čemž ostatně svědčí také data z posledního zveřejněného výkazu Myslivecké evidence za ČR, vedené Ústavem pro hospodářskou úpravu lesů Brandýs nad Labem [4]. Krom toho je možné myslivost provozovat i mimo volné honitby, převážně v oborách, přičemž na území republiky se v současné době nachází téměř 200 obor, ale lze předpokládat, že žádná z nich není obhospodařována mysliveckým spolkem, přestože konkrétní statistická data nejsou dostupná. Z výše uvedených důvodů tedy nepovažuji uvedení spolkové činnosti v legální definici myslivosti za šťastný krok, mající historický původ v nenaaplňených snahách o porevoluční obnovu občanské společnosti.

Předchozí právní úprava, konkrétně zákon č. 23/1962 Sb., o myslivosti, definoval myslivost výstižněji hned v § 1, přičemž důraz byl výslovně kladen na ochranu a zkvalitnění životních podmínek volně žijící zvěře. Dále bylo vyzdvíženo nezastupitelné postavení myslivosti mezi dalšími, člověkem provozovanými hospodářskými činnostmi, kdy se předně jednalo o vzájemné provázání se zemědělstvím a lesnictvím.

Toto vyjádření, byť mělo toliko proklamační váhu, by bývalo bylo vhodné zařadit také do současné úpravy i přes fakt, že se k němu důvodová zpráva aktuálního zákona stavěla spíše negativně (Dz 449/2001, obecná část, a)). Bez řádného provozování myslivosti by se jen těžko dalo více méně nerušeně hospodařit na polích a v lesích, neboť přemnožená zvěř by časem způsobovala neúnosné škody na polních plodinách i lesních porostech, které by s největší pravděpodobností ani neměl kdo hradit. Lidskou existenci narušený řetěz přirozené predace způsobil, že na přírodní samoregulaci početních stavů, druhovou rovnováhu nevyjímaje, se již nelze spolehnout (člověk je považován za předního původce disturbance, srov. NOVOTNÁ 2001). Otázkou však zůstává, zda by se neregulované stavy zvěře časem i tak nezačaly samovolně řešit přirozenou cestou – tedy plošným vymíráním na rozličné, rychle se šířící choroby (příkladem budiž stále aktuální problematika afrického moru prasat). Ty však mohou mít neblahý dopad též na hospodářské velkochovy a domácí zvířectvo.

Myslivost je dále definována i v rámci jiných aktů, například od roku 2012 zápisem na Seznam nemateriálních statků tradiční lidové kultury České republiky [5]. Upřesňující, pro soudy závazný výklad pojmu, který se po letech v rámci příprav poslední novelizace stává též inspirací zákonodárci, přinesl také Ústavní soud ČR. Podle něj myslivost není v naší zemi chápána jako zájmová aktivita, naopak se jedná o společensky prospěšnou, státem schválenou činnost, jejímž hlavním cílem je ochrana a rozvoj přírody, především zvěře. Ústavní soud sice připouští, že „v individuálních případech mohl a stále může výkon práva myslivosti sklouznout pouze na úroveň zábavy, vzbuzující dojem aktivity pro vyvolené, (...) individuální prohřešky proti myslivosti a zneužití práv z její regulace plynoucích je třeba důsledně postihovat individuálně, a tím přispívat ke změně negativních pohledů na myslivost jako na abstraktní kategorii“ (ÚS Pl. ÚS 34/03).

Předmětný nález ústavního soudu je pro pochopení pojmu klíčový především proto, že nejvíce vystihuje tu podstatu myslivosti, která ji odlišuje od užšího pojmu lov. Podobný názor zastával již Josef Žalman ve své populární monografii ze 40. let minulého století, v níž upozorňoval na důležitost odlišování těchto dvou pojmů: „Jako les má svoje obmýtlí a pole dobu žní, má myslivost období lovu, představující

mysliveckou sklizeň“ (ŽALMAN 1945). V této souvislosti stojí také za povšimnutí, že český jazyk, jako jeden z mála, tyto dva výrazy odlišuje. Například anglický jazyk užívá toliko výrazů *hunt* nebo *hunting*, která se primárně do naší řeči překládají jako *lov* či *lovení*. Pro myslivost však angličtina žádným speciálním slovem nedisponuje a obdobně je na tom i jazyk německý. Výjimku na mezinárodní úrovni představuje též samotný název zákona o myslivosti, kdy ostatní státy vesměs ope-rují se zákony o lovu (DAMOHOŘSKÝ et al. 2015).

S myslivostí úzce souvisí právo myslivosti, které současná právní úprava chápe ještě úžeji (§ 2 písm. h) zák. č. 499/2001 Sb.). Vztahuje jej toliko ke zvěři samotné. Definice se nijak nezmiňuje o krajině či životním prostředí a v tomto směru jen zakládá oprávnění v nezbytné míře využívat honební pozemky. V České republice tak toto právo, na rozdíl například od Francie, zakládá uživatelům honiteb ve své podstatě věcné právo k věci cizí (DVOŘÁK 2017). V situaci, kdy honitbu tvoří pouze pozemky náležící jednomu vlastníkovi, jenž takovou honitbu sám drží a užívá, dojde vlastně k dočasnému splnutí práva myslivosti s právem vlastnickým k předmětným honebním pozemkům (PETR et al. 2015).

Z výše popsaného je dobře patrné, že vnímání myslivosti se s časem vyvíjí a ani v současné době nepanuje jednotný názor na výklad tohoto pojmu. Osobně se z dříve bližší uvedených důvodů domnívám, že aktuální zákonná definice není zcela šťastná, neboť klade zbytečný důraz na některé méně podstatné atributy, jako například spolkovou činnost nebo tradice, než aby naproti tomu více zdůraznila potřebu péče o zvěř a ochranu životního prostředí, především ve vztahu k jiným, člověkem prováděným činnostem v přírodě.

Postavení myslivosti při ochraně životního prostředí

Myslivost sama o sobě má představovat především soubor širokých znalostí o zvěři, jejím přirozeném biotopu, vhodné ochrany a péči. Na to samozřejmě navazuje praktické aplikování těchto poznatků, včetně provádění přiměřených opatření v přírodě (ŽALMAN 1945). Je nezbytné klást důraz především na podporu biodiverzity a ekologické stability. Cílem uživatelů honiteb by tak v první řadě měla být snaha o zvýšení přírodní hodnoty pomocí rekonstrukce krajinných prvků. Ty z našeho prostředí postupně zmizely především v důsledku intenzivního zemědělského a lesního hospodaření, ale také rok od roku stále více silícího rekreačního tlaku (MARADA 2011).

Krom toho vhodná kombinace zavedených krajinných opatření z dlouhodobého pohledu výrazně snižuje škody, které jinak zvěř působí na polních plodinách či lesních výsadbách (praktické zkoumání prokázalo, že pro ochranu polních porostů se efektivnost jinak užívaných pachových ohradníků výrazně snižuje, zvláště není-li v okolí dostatečná potravní nabídka, srov. CHMELENSKÁ 2014), ale také může posloužit jako prevence škod na zvěři, vzniklých nejen vlivem intenzivního zemědělství. Svůj díl viny nese i moderní lesnictví, bazírující na výnosech z hospodářských dřevin, kdy především hustě vysázené smrkové monokultury zapříčinily nedostatečnou druhovou pestrost lesů. Krajinná opatření představují tak větší či menší investice, které se však z dlouhodobého hlediska vyplácí (MACHÁLEK et al. 2019). Rozčlenění především polních honiteb pomocí biokoridorů, biopásů, remízků nebo obnovených historických polních cest má v neposlední řadě všeobecně vítaný estetický význam [6].

Při úvahách *pro futuro* však nesmíme zapomínat na jednu podstatnou okolnost. Navzdory skutečnosti, že myslivost u nás lze studovat v rámci univerzitních oborů, představuje v drtivé většině případů stále jen volnočasovou aktivitu. Ta je sama o sobě nejen finančně, ale především časově poměrně náročná. Většina myslivců je vlastně nucena ve svém volném čase, navíc za vlastní finanční prostředky, splňovat povinnosti státu (srov. čl. 7 Ústavy ČR), kdy však stát by jen stěží mohl jejich činnost nahradit. Historický vývoj sice zajistil určitou

formu státní správy myslivosti, faktická práce ale zůstala na zájemcích z řad veřejnosti. V minulosti jim jako odměna – krom trofejí a loveckých zážitků – zůstal hodnotný předmět v podobě poměrně vysoce ceněného masa a kožešin z úlovků. Není tak daleko doba 60. let minulého století, kdy se například za lišku obecnou (*Vulpes vulpes*) vyplácelo zástřelné do výše 150 korun (MATOUCH 2000), což bylo při tehdejší průměrném platu, pohybujícím se zhruba mezi třinácti sty až dvěma a půl tisíci korunami [7], pro mnoho lidí nemalé přilepšení. Dnes, v době poznamenané africkým morem prasat, ale i koronavirovou krizí, klesla cena zvěřiny na minimum. Celospolečenský zájem o kůže a kožešiny také již několik let značně upadá (KASINA 2020). Myslivci proto v současné době stále častěji, nutno podotknout, že celkem oprávněně, namítají, že na ně stát vyvíjí přehnaný tlak. Zatímco se jejich možnosti neustále zmenšují, povinností a restrikcí naopak mnohonásobně přibývá.

Honitby a jejich výměra jako nástroj regulace škod

Právo myslivosti je prováděno a myslivost provozována jen v rámci uznaných honiteb (§ 2 písm. i) zák. č. 449/2001 Sb.) nebo obor, které jsou druhem honitby s určitými specifiky (§ 2 písm. j) zák. č. 449/2001 Sb.). Současná právní úprava má – dle názoru autora jediného aktuálně dostupného komentáře – za cíl utvářet honitby takřkajíc „pro zvěř“ (PETR et al. 2015). Právě takto explicitní vyjádření v aktuálním znění zákona o myslivosti ale nalézt nelze, navíc ani není dost dobře dovoditelné. Z hlediska zájmu zvěře totiž není například výměra podstatným ukazatelem. Většina volně žijících živočichů je sice teritoriálně založená, ale přirozená teritoria samozřejmě řídí úplně jiné ukazatele než uměle vzniklé hranice honiteb. Prostor, ve kterém se jednotlivé druhy pohybují, je ovlivněno mnoha faktory, především dostupným krytem, přístupem k vodě, dostatečnou potravní nabídkou, ale i ročním obdobím či potřebou páření (WANDEL 2008). Je tak docela dobře možné představit si pro určité druhy vhodnou lokalitu o daleko menší rozloze než 500 ha, jako nalézt podstatně rozsáhlejší honitbu, která ale ani tak nebude svou přirozenou strukturou volně žijícím živočichům z dané lokality vyhovovat. Například ve 40. letech 20. století bylo právo myslivosti chápáno jako reálné, vázající se na pozemkové vlastnictví, přičemž se ve své podstatě jednalo jen o právo lovit a následně si ulovený kus přivlastnit. Minimální výměra honiteb, uznaných ve správním řízení příslušným mysliveckým úřadem, byla podstatně menší než dnes – 115 ha pro honitby vlastní, 250 ha pro společenstevní. Zde je ale třeba zdůraznit, že tehdejší faunu tvořila především drobná zvěř s nižším akčním rádiem (ČECHURA et al. 2000).

Za dobrý příklad migrační problematiky ve vztahu k výměře honitby poslouží u nás hojně zastoupená černá zvěř, schopná především v noci urazit desítky kilometrů (ČERVENÝ 2010). V době dozrávání kukuřice či jiné, pro ni zajímavé zemědělské plodiny, však naprostou většinu času stráví ukrytá právě na polích s touto komoditou, neboť krom případné absence vody nemá jakoukoli potřebu se přesouvat, přinejmenším do doby sklizně. To samé platí obecně též o zimním období, kdy sledování divokých prasat (*Sus scrofa*) pomocí GPS potvrdilo jejich usídlování v blízkosti krmelišť – tedy zdroje potravy. Pokud nejsou rušena, šetří energii a zbytečně ji nevydávají na nepotřebné přesuny (EKOLIST 2013). Oproti tomu mufloní zvěř, žijící celoročně v tlupách čítajících zhruba od patnácti až do několika desítek jedinců, více méně pravidelně trasuje svůj okruh, zpravidla zahrnující plochu více honiteb (ŽALMAN 1945). Toto přirozené chování muflonů (*Ovis musimon*) může působit nemalé problémy při určování normovaných stavů, odlovu (zvláště je-li druh po část roku hájen) a následně i při určování odpovědnosti za škody (srov. soudní spor spis. zn. 10C 39/2012, OS Chrudim).

Další nevýhodou zákona č. 449/2001 Sb., vyvracející shora zmíněný argument komentáře, týkajícího se tvorby honiteb v zájmu zvěře, je

spojení myslivosti s vlastnictvím pozemků. Vlastníci totiž často nemají k půdě vztah [8]. Právo spojené s účastí na honebním společenstvu jim tak může být spíše na obtíž a prakticky ho nevyužívají. Další úskalí vzniklé v průběhu let především vlivem restitucí a rozdělení dědění, je i vznik mnohačetného spoluvlastnictví osob, které se mnohdy navzájem ani neznají. V takovém případě objektivně své (spolu)vlastnické právo nemohou reálně uplatnit. Brání tomu ustanovení § 26 odst. 5 zákona o myslivosti, stanovující, že spoluvlastníci honebních pozemků, tvořících společenství honitby, musí uzavřít dohodu, kdo z nich bude vykonávat práva člena honebního společenstva, případně mohou určit společného zmocněnce. Pokud k tomu nedojde, nemůže na valné hromadě společenstva hlasovat nikdo z nich (PETR et al. 2015).

Stále častěji zaznávají hlasy, že především vlastníci menších honebních pozemků nemají v rukou dostatečně účinné nástroje k ochraně svých nemovitostí. V té souvislosti ale nelze souhlasit s názorem, dle kterého je řešením posílení práv alespoň větších vlastníků tím, že zákonodárce umožní vznik vlastních honiteb o snížené minimální výměře 250 hektarů (INFORMAČNÍ LIST). Takto razantní snížení výměry neskýtá objektivní záruku poklesu škod, a naopak ještě více uměle diverzifikuje krajinu v rozporu s výše popsaným přirozeným chováním především spárkaté zvěře. Jak ale již bylo dříve podrobněji popsáno, je možné představit si – s ohledem na vhodné uspořádání přírodních reálií, skýtajících v daném místě volně žijícím živočichům ideální teritoriální podmínky (především dostatečný kryt, přístup k vodě a bohatou potravní nabídku) – nepoměrně menší honitby, například navrhovaných 250 ha. V takových lokalitách by ale, s ohledem na opakovaně zmiňované přirozené chování jednotlivých konkrétních druhů, mohla být normována (a tedy legálně myslivecky obhospodřována) jen drobná a ze spárkaté nanejvýš srnčí zvěř. *A contrario* ze strany odpůrců tak razantního snížení ovšem zaznívá důvodná obava, jak ošetřit myslivecké hospodaření a především náhrady škod působených v těchto lokalitách dalšími druhy spárkaté zvěře s přirozeně násobně rozsáhlejší teritorií. I takovito volně žijící živočichové do *mikrohoniteb* z širokého okolí čas od času nepochybně zavítají, avšak pro absenci trvalejšího výskytu zde nebudou normovány, přestože škody ve vyšší či nižší míře pravděpodobně způsobí (Mgr. Petr Dvořák, MZe, ústní sdělení – září 2021).

Kdyby měl být zákon o myslivosti a v něm upravená tvorba honiteb, se všemi svými důsledky, skutečně především *pro zvěř* a současně efektivním nástrojem managementu ekosystémů, stála by za zvážení myšlenka znovu rozčlenit celé území České republiky na jednotlivé honitby, tentokrát však čistě z pohledu krajinného a v zájmu chovu zvěře, nehledě na jakékoli limity výměr či omezení spojená s pozemkovým (spolu)vlastnictvím. Je ovšem zřejmé, že takový model zůstává společensky i politicky obtížně průchodný.

Zvěř jako přírodní bohatství a problematika nezvěře

Zákon o myslivosti č. 449/2001 Sb. (§ 2 písm. b)), na rozdíl od svého předchůdce (ČECHURA et al. 2000), přináší definici zvěře, chápané jako „obnovitelné přírodní bohatství představované populacemi druhů volně žijících živočichů uvedených v písmenech c) a d)“⁴. Za povšimnutí stojí změna názvosloví, kdy současná úprava dělí zvěř na savce a ptáky, čímž nahrazuje tradiční rozdělení na srstnatou a pernatou (srov. § 19 odst. 1 písm. a), b) zák. č. 23/1962 Sb.). Zákon také opustil výslovné dělení na užitkovou a škodnou zvěř (srov. § 2 odst. 1 písm. a), b) zák. č. 225/1947 Sb.), pravděpodobně vlivem myšlenky, že každý živočich má pro vybalancovanou přírodu jistý význam. Zároveň ale předmětné výčty nepokrývají všechny zástupce naší fauny. Zavlečené živočichy, částečně jmenované v § 14 odst. 1 písm. f) zákona o myslivosti č. 449/2001 Sb., někdy označované neodborným pojmem nezvěř, však považuje právní úprava za nežádoucí a neposkytuje jim ochranu spojenou se statutem zvěře. Takovito živočichové sice mohou být v zásadě

usmrcováni i za použití jinak zakázaných způsobů lovu, ale jen mysliveckou stráží či hospodářem (PETR et al. 2015). Zde se nabízí poukázat na hrubý rozpor tohoto omezení s celoevropským nákladným bojem v potlačení nepůvodních druhů [9].

Aktuálně projednávaná novela zákona o myslivosti pojímá i jiné živočichy, reálně se v přírodě vyskytující, byť doposud v podstatě opomíjené zákonodárcem (Sněmovní tisk 954/0, § 2 písm. a)). Výhledově může jít o první krok k uchopení mysliveckého hospodaření také s jinými druhy, než které zákon uvádí jako zvěř. Na druhou stranu to pro myslivce bude potencionálně znamenat také nové povinnosti především v souvislosti se škodami (aktuálně existuje zákonná povinnost pouze k náhradě škod působených živočichy, které zákon o myslivosti výslovně označuje jako zvěř – srov. § 1 odst. 1 písm. k) spolu s § 2 písm. c) a d) zák. č. 449/2001 Sb.). Současně nelze považovat za šťastné, především ochránci požadované, vyřazení chráněných a ohrožených druhů ze seznamu myslivci obhospodřované zvěře s tím, že toto zařazení posiluje ilegální odlov (INFORMAČNÍ LIST). Zde je nutno podotknout, že díky statutu zvěře naopak předmětné druhy požívají obecně vyšší ochrany (kdy případný neoprávněný lov je pytláctvím podle § 304 zák. č. 40/2009 Sb.) a současně nároku na péči ze strany myslivců (zahrnující též hrazení působených škod, které by jinak za současné situace nikdo hradit nemusel, přinejmenším do změny zákona č. 115/2000 Sb., o poskytování náhrad škod způsobených vybranými zvláště chráněnými živočichy). Nejde proto *a priori* o prosté svolení k lovu. Zároveň se jeví vhodné na tomto místě upozornit, že nejen tuzemská legislativa, ale i evropské směrnice (především 2009/147/ES ze dne 30. listopadu 2009 a 92/43/EHS ze dne 21. května 1992) počítají ve specifických případech s legálním odlovem chráněných druhů.

Volně žijící zvěř neuložená zároveň nikomu nepatří – nejde tedy o věc veřejnou či společnou. Současně nepředstavuje ani klasické římsko-právní pojetí věci ničí, *res nullius*, přecházející do vlastnictví každého, kdo se jí zmocní jako první (§ 1045 odst. 1 zák. č. 89/2012 Sb.). K tomu je třeba uvést, že v daném případě vzniká vlastnictví jen osobám, jež jsou k takovému prvnímu uchopení zákonem zmocněny v době, kdy není zvěř hájena a způsobem, který zákon stanoví. Jiné než povolené způsoby lovu by naopak byly považovány za čin protiprávní, konkrétně za trestný čin pytláctví dle § 304 zák. č. 40/2009 Sb. To však neplatí v případě oborní zvěře, u níž bylo judikaturou dovozeno vlastnictví toho, kdo takovou zvěř koupil či vyšlechtil (blíže např. NS 22 Cdo 980/2005). Přestože tedy není zákonem výslovně stanoveno, komu volně žijící zvěř jakožto přírodní bohatství náleží a jedná se o specifickou formu věci ničí, i když, jak již bylo vysvětleno, ne v pravém slova smyslu, veškerá péče a případná objektivní odpovědnost za škody způsobené zvěří dopadá na uživatele honiteb (§ 52 odst. 1 písm. b) zák. č. 449/2001 Sb.).

Volně žijící zvěř působí případné škody v podstatě ze své přirozenosti, současně s tím je specifickou věcí ničí, avšak zároveň představuje přírodní bohatství. Její pohyb, řízený mnoha faktory, ale rozhodně nerespektuje hranice uměle vytvořených honiteb. Povinnost uživatelů honiteb hradit téměř veškeré škody způsobené zvěří se proto jeví jako velice přísná. Uživatelé na sebe vlastně přejímají odpovědnost za důsledky, které dopředu nelze výrazně ovlivnit a už vůbec ne odhadnout (PETR et al. 2015). Zákon sice dává jakousi povinnost vlastníkům a nájemcům honebních pozemků, popřípadě samotným uživatelům honiteb činit „...*přiměřená opatření k zabránění škod působených zvěří, přičemž však nesmí být zvěř zraňována.*“ (§ 53 zák. č. 449/2001 Sb.). Poměrně vágní ustanovení ale v praxi mnoho neznamená. Problém se týká především velkoplošného zemědělského hospodaření. Například nasetí lánů kukuřice na hranici s lesem rozhodně nemůže nikdo považovat za počínání předcházející škodám ze strany vlastníka, či spíše pachtýře předmětných pozemků. Donedávna u nás byla velikost průměrného půdního bloku 40 až 50 hektarů, což myslivcům znemožňovalo polní úrodu jakkoli efektivně bránit (BRANT et al. 2018). Nová úprava přinesla limit 30 ha souvislé plochy půdního

bloku, osetého jednou plodinou (bod 5. písm. g) přílohy č. 2 k nařízení vlády č. 48/2017 Sb.). Dle ministra Tomana je cílem tohoto opatření „...zlepšovat stav zemědělské půdy, a tím i životního prostředí. Pokud zemědělci přestanou pěstovat monokultury na rozsáhlých, ničím nepřerušovaných polích, zlepšíme i schopnost krajiny zadržovat vodu“ [10]. Stanovená maximální velikost bloku však stále téměř třetinově převyšuje průměrnou velikost celé jedné farmy ve zbylých členských státech (ALTEROVÁ 2009). Nemluvě o absenci jakéhokoli náznaku úvahy vedoucí k nastolení povinnosti provázat osevní plány. Tím by nedocházelo k situaci, že sice na menších blocích, ale přesto téměř bezprostředně vedle sebe, bývá často pěstována stejná plodina. Jinými slovy, původní myšlenka rozčlenit nebývale rozsáhlé půdní bloky sice nějakou změnu přináší, ale zdaleka není naplněna tak, aby měla výrazně kladný efekt v praxi.

Škodám působeným jak zvěří, tak na zvěří, je možné – alespoň z části – celkem účinně předcházet, respektive současná situace by se dala zlepšit. Z pohledu certifikované metodiky Ministerstva zemědělství jsou vítána především dlouhodobá opatření, jejichž hlavním cílem je diverzifikovat krajinu, včetně rozšíření její přirozené úživnosti. Namísto rozorávání mezi a polních cest by tak mělo docházet k jejich obnově. Z dlouhodobého hlediska jsou žádoucí tzv. nárazníkové zóny mezi lesními a polními honitbami, případně úprava hranic honiteb s důrazem na chov zvěře, oproti preferencím vlastníků honebních pozemků. Z krátkodobého pohledu je doporučováno především pachové či akusticko-optické plašení, využití manuálního nebo termovizního monitoringu především porostů píce před sečí, pěstování meziplodin a mezipásů (MACHÁLEK et al. 2019). Jde však o pouhá doporučení, což, jak se s postupem času zdá, není dostatečný nástroj pro změnu, přestože dle průzkumu v rámci spotřebitelského a daňového šetření 89 % občanů EU uvedlo ochranu životního prostředí mezi základními požadavky na zemědělství (MARADA 2011).

Státní správa myslivosti

Státní správa myslivosti má dle současné právní úpravy na většině území třístupňovou podobu. Primárně představuje přenesenou působnost vykonávanou obecními úřady obcí s rozšířenou působností a krajskými úřady, respektive Magistrátem hlavního města Prahy na jejich území. Ústředním orgánem je pak Ministerstvo zemědělství, potažmo Ministerstvo životního prostředí na území národních parků (§ 57 a násl. zák. č. 449/2001 Sb.).

Ve většině obcí s rozšířenou působností se myslivosti obvykle věnuje jeden pracovník, jenž problematice alespoň z části rozumí. Krom toho často vedle myslivosti vykonávají další působnosti obvykle na úseku životního prostředí. Jakákoliv hlubší invence do správy myslivosti v rámci daného regionu tak obvykle z časových důvodů nepřichází v úvahu. Ještě složitější situace nastane, když úřední osobu z řízení vyloučí podjatost z důvodu osobního zájmu na výsledku řízení (§ 14 zák. č. 500/2004 Sb.). Reálně nejde o nijak zvlášť neobvyklou situaci. V zásadě stačí, aby dotyčný úředník aktivně provozoval myslivost v předmětné, někdy dokonce jen sousední honitbě, které se vedené řízení týká. Protože ale v rámci úřadů, jak již bylo zmíněno, obvykle není více pracovníků s mysliveckou specializací, stává se, že jednotlivé úkony řízení ve skutečnosti vedou vyloučení pracovníci, i když jsou následně vydaná rozhodnutí *pro forma* podepisována někým jiným.

Praktická – a dovolím si tvrdit, že fakticky možná podstatnější – část spravování myslivosti se odehrává mimo půdu úřadů a ministerstev. Dalo by se říci v terénu, tedy prostřednictvím mysliveckých hospodářů (§ 35 a násl. zák. č. 449/2001 Sb.) a mysliveckých strážů (§ 12 a násl. zák. č. 449/2001 Sb.).

Zdaleka nejzásadnější rozdíl stráže oproti hospodářům představuje statusové postavení, kdy se myslivecká stráž s ohledem na § 127 odst. 1 zák. č. 40/2009 Sb., považuje za úřední osobu, zatímco myslivecký

hospodář nikoli. S tím souvisí fakt, že na rozdíl od hospodářů hrozí strážím za případné neplnění povinností nebo překračování pravomocí mnohem závažnější tresty, než je prostě odvolání z funkce, přestože příznání statutu úřední osoby přináší i určité, byť poněkud sporné, výhody, jakými je zvýšená váženost i ochrana pro případ incidentu (násilí proti úřední osobě je trestným činem dle § 325 zák. č. 40/2009 Sb. – TERYNGEL 2020). Praxe ale poukázala na otázku, kdy je myslivec, vykonávající současně v dané honitbě i funkci myslivecké stráže, úřední osobou. Respektive zda jakýkoli vstup takové osoby do honitby automaticky znamená, že požívá všechna práva, povinnosti, ochranu a odpovědnost k funkci se pojící. To i pro případ, že původně přišla za jiným, například toliko rekreačním účelem. Danou otázkou se ve vztahu k pravomoci myslivecké stráže za určitých podmínek usmrtit toulavého psa dvakrát zaobíral také Nejvyšší soud.

V rozhodnutí z roku 2015 šlo o případ myslivce, který při večerní čekané zastřelil psa pronásledujícího srnce. Věc byla kvalifikována jako zneužití pravomoci úřední osoby a poškozování cizí věci, kdy dle názoru Nejvyššího soudu nebylo v zásadě pochyb o postavení dotyčného během jeho jednání jakožto úřední osoby. Přestože do honitby původně vůbec nepřišel za účelem výkonu jakýchkoli povinností či pravomocí, plynoucích z této funkce, ale čistě soukromých loveckých důvodů (NS 6 Tdo 1014/2015). O čtyři roky později však zastal v obdobném případě jiný senát Nejvyššího soudu poněkud odlišný – a zdaleka ne tak přísný – názor (NS 4 Tdo 628/2019). Toto rozhodnutí se však nedočkal o uveřejnění ve Sbírce soudních rozhodnutí, a tak vlastně stále platí, že pokud osoba současně ustanovená za mysliveckou stráž v dané honitbě do této vstoupí, nese odpovědnost za jakoukoli vykonanou činnost z této funkce plynoucí, i když byl původní důvod pobytu v dané honitbě zcela jiný (TERYNGEL 2020).

Na osoby ve funkci myslivecké stráže a vlastně i mysliveckých hospodářů zákonodárce klade poměrně velké nároky a odpovědnost. Stráž je na tom však, kvůli na první pohled zvýhodňujícímu statusu úřední osoby, co do postihů za případná provinění, výrazně hůř (srov. trestné činy úředních osob – § 329 a násl. zák. č. 40/2009 Sb.). Ani jedna z funkcí ale není klasickým povoláním. Ti, kdo ji vykonávají, tak obvykle činní *pro bono* ve smyslu veřejných funkcí a nikoli povolání dle Listiny základních práv a svobod (ÚS Pl. ÚS 8/16).

Úvaha *de lege ferenda* – současný stav (ne)vyhovuje, novelizace a zaoceánská inspirace

Pro začátek – proč *vyhovuje*, respektive komu *vyhovuje*. Při utváření dnešní podoby myslivosti v naší republice bylo hlavním cílem v podstatě zakonzervovat tehdejší stav. V době vzniku současného zákona řešil zákonodárce především vztah tvorby honiteb s vlastnictvím a nájmem pozemků. Zároveň došlo k opuštění definice provazující myslivost s národním hospodářstvím na úseku zemědělství a lesnictví (Dz 449/2001, obecná část). Co ale při procesu vzniku současných norem zcela chybělo, o čem ostatně nehovoří ani důvodová zpráva, je důraz na ochranu životního prostředí, obnovu družstevním hospodařením poškozeného ekosystému, speciální podporu ohrožených druhů, především drobné zvěře, a vyrovnání s dalšími, již tehdy známými problémy. Vize, kterou – pokud nikdo jiný – měla předložit ČMMJ, žel nepředložila. Dokonce s ní nepřichází ani teď, kdy je na pořadu nová rozsáhlejší novela zákona o myslivosti. Přestože ČMMJ představuje jeden z největších spolků v České republice, potýká se stále s množstvím svých vnitřních problémů. Tento doposud spíše neutěšený stav interních vztahů a organizace neblaze ovlivňuje její fungování navenek [11].

Na počátku 90. let myslivci zásadně nezvládli vypořádání s minulostí. Jejich vedení tehdy zkoušelo eliminovat hrozbu, kterou spatřovali především ve změně vlastnických poměrů k lesní a zemědělské půdě. Hlavní snahou tedy bylo krátkozraké udržení dosavadních poměrů.

Zdá se, že právě proto zcela promarnili jedinečnou historickou příležitost k zásadní transformaci. Dnešní situace je v podstatě nepřekvapivým výsledkem shora popsaných faktorů, z nichž nejvýrazněji vyčnívá absence skutečné vůle k jakékoli změně.

Některé příčiny současných problémů české myslivosti však mají původ jinde. Příkladem za všechny může být i poslední dobře míněný pokus rozdělit velké půdní bloky. Diverzifikace zemědělské krajiny se sice v první řadě dotkne hlavně agrárnictví, ovšem kýžený pozitivní efekt očekává i mnoho jiných oblastí. Není tajemstvím, že v rámci Evropské unie měla a vlastně stále má Česká republika v porovnání s ostatními státy zdaleka největší půdní bloky a také největší zemědělské podniky co do rozlohy průměrně obhospodařované půdy [12]. Ministerstvo zemědělství na to konto představilo záměr, jenž vyústil v přijetí shora blíže popsaného limitu souvisle osetých ploch (bod 5. písm. g) přílohy č. 2 k nařízení vlády č. 48/2017 Sb.).

Konečně ani národní dotační politika nenahrává členitější krajinně. Nejenže se velké a ničím nerušené bloky snáze obhospodařují, ale základní zemědělské dotace jsou přidělovány tzv. na plochu (jednotná platba na plochu SAPS) [13]. Je-li na pozemcích více soliterních dřevin než normy připouští, nebo jsou-li lemovány jinou zelení, tvořící například mez, dojde k vykreslení těchto částí z bloku a krácení dotace. Po sečtení se častokrát jedná i o desítky hektarů, na které není poskytnuta plošná dotace. Namísto podpory za údržbu a obnovu krajinnotvorných prvků jsou zemědělci vlastně trestáni, což ostatně představuje jeden z důvodů, proč spíše cílí na holé širé lány [14]. Nemluvě o problematice ze své podstaty neohrazených krajinnotvorných sadů (blíže VEJVODOVÁ 2016), které byly vlivem jazykové nepřesnosti zákonodárce (problematika hrazení škod v souvislosti s výčtem nehonebních pozemků ve vztahu k sousloví „*řádně ohrazené*“ – § 2 písm. e) zák. č. 449/2001 Sb.) a navazující soudní praxe (srov. soudní spor spis. zn. 22 Ca 442/2004, KS Ostrava nebo soudní spor spis. zn. 5C 183/2016, OS Kutná Hora) zcela vyloučeny z možnosti uplatňování škod působených tam zvěří. Namísto podpory za údržbu a obnovu krajinných prvků jsou tak tyto zemědělci vlastně trestáni. Přitom intenzivní zemědělství, provádění mechanizací ohromných rozměrů, rostoucí spotřebou agrochemie a naopak úbytkem prvků krajinné diverzifikace, se považuje za jeden z hlavních faktorů negativně ovlivňujících stavy drobné zvěře (HROMAS 2000). Velké půdní bloky také značně znesnadňují myslivcům jejich práci při redukci stavů především černé zvěře, působící na polních porostech největší škody. Řešením – jak bylo ostatně zmíněno dříve – proto není zmenšovat výměry jednotlivých honiteb, ale spíše za pomoci krajinných prvků rozčlenit velké půdní bloky, dnes stále téměř souvisle oseté monokulturami.

Venkovská krajina dále po celý rok čelí stále silnějšímu rekreačnímu tlaku (ŠEPLAVÝ et al. 2018). V okolí velkoměst a turisticky atraktivních lokalit dochází k nezměrnému zatížení přírody. Není výjimkou potkávat na polních a lesních cestách v honitbách množství cyklistů, turistů, sběračů, běžců, výletníků, běžkařů, ale také osob křižujících volnou krajinu na zvířatech nebo dokonce rozličných motorových vozidlech. Především proti jmenovaným jezdcům v zásadě na čemkoli není snadná obrana, přestože jejich počínání obvykle nebývá legální. Obzvláště jezdci na koních mají často z nejasného důvodu pocit, že mohou jezdit kdekoli a vlastně se tím – na rozdíl od motoristů – ničeho protiprávního nedopouští. Opak je pravdou. Z § 60 zák. č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích vyplývá pro jezdce na zvířatech možnost pohybu toliko po silnicích, komunikacích, případně speciálně označených stezkách. Pohyb mimo uvedená místa by byl tedy možný jen se souhlasem vlastníka předmětného pozemku (TERYNGEL 2017).

Problematický je i celkový přístup široké veřejnosti k myslivosti, potažmo myslivcům. Shora bylo již upozorněno na propastný rozdíl mezi českým vnímáním myslivců a ochránců přírody. Protimyslivcké tendence často vycházejí právě od zbytku nemyslivcké veřejnosti.

Ta pod tlakem některých ekologických hnutí považuje myslivost a lov za zbytnou činnost, přežitou památku z dob dávno minulých (ŠEPLAVÝ et al. 2018). Zatímco samozvaným ekologem se na základě vlastního prohlášení může stát kdokoli, praktikující myslivce musí, po předchozí povinné jednoleté praxi a zhruba tříměsíčním kursu, podstoupit jednu poměrně komplexní zkoušku, která se skládá ze sedmi samostatných předmětů (pro výkon funkce myslivckého hospodáře pak je nutno složit další zkoušku). Rozhodně tímto nechci nijak znevažovat jednotlivce ani hnutí s ekologickým zaměřením. Spíš výslovně upozornit na moment, kdy desetitisíce českých myslivců, reprezentované zastřešující organizací ČMMJ, marní svou jedinečnou příležitost.

Již nějaký čas jsou na pořadu úvahy o nutnosti výraznějšího zásahu do zákona o myslivosti, ponechaného v poslední době poměrně dlouho bez výraznějších změn. Přestože by si tato problematika, s ohledem na svůj dalekosáhlý význam, nepochybně zasloužila zcela novou a komplexní právní úpravu, není k tak razantnímu kroku dostatečná vůle. Proto se musíme opět spokojit pouze s dílčími novelami. K dovršení již tak nešťastné situace jistě nepřispívá ani poněkud nestandardní krok, kdy jedna z již přijatých novel byla zrušena další novelou ještě dřív, než ta původní vůbec stihne nabýt účinnosti (sněmovní tisk č. 115).

V roce 2019 došlo k přijetí zákona č. 314/2019 Sb., primárně měnícího lesní zákon (289/1995 Sb., o lesích), ale částí třetí s odloženou účinností také současný zákon o myslivosti. Předmětná úprava byla terčem silné kritiky prakticky od svého vzniku, a to nejen ze strany myslivců, ochránců přírody a ekologů, ale dokonce i samotné státní správy myslivosti, respektive primárně pracovníků jejího nejnižšího článku. Ustanovení z nejasných důvodů upřednostňují lesní ekosystémy nad ostatními (např. novelou navrhované znění § 3 zákona o myslivosti na dvou místech – odst. 2 a odst. 4 – výslovně hovoří toliko o bránění nadměrnému poškozování lesních ekosystémů, aniž by zmiňoval jakékoli jiné). Dále pracují s výrazy, které zákonodárce následně dostatečně nedefinuje, a tak právě například užívaný termín *nadměrnost* představuje (s ohledem na fakt, že v zásadě jakékoli, byť malé množství zvěře bude kdykoli a kdekoli působit nějaké škody) spíše nezměrně relativní pojmem. Situaci neprospívá ani zamýšlené stanovování odlovu spárkaté zvěře dle jakéhosi posouzení stavu ekosystému (bod 3., čl. IV zák. č. 314/2019 Sb.). Zvláště není-li předem jasné, jak má takové posouzení vypadat, ani kdo vlastně bude oprávněn k jeho provedení, přestože bližší podrobnosti by snad někdy později stanovila příslušná vyhláška.

V této souvislosti novela opět naráží na již zmiňovanou problematiku umělé vytvořených honiteb ve vztahu ke krajinným celkům a migraci zvěře. Nedává totiž prakticky žádný smysl hodnotit stav jakéhosi *quasi-ekosystémového výřezu* tvořeného jednou honitbou, pokud se tato nachází v rozsáhlejších, relativně uceleném, funkčně provázaném regionu. U druhů s větším akčním rádiem, jakými jsou ze spárkaté zvěře jelenovití nebo již dříve zmínění mufloni, by bylo nesmírně obtížné určit, kterého uživatele honitby se mají případné nařízení regulace dotýkat, o problematice škod bylo v podobné souvislosti taktéž pojednáno výše. Nedostatky této nedůsledně propracované novely nemohla dost dobře zmírnit, natož pak zhojit, ani o dva roky odložená účinnost (čl. VI zák. č. 314/2019 Sb.).

V následujícím roce představilo Ministerstvo zemědělství nový záměr. Jde o podstatně obsáhlejší návrh další, tentokrát pro změnu samostatné novely zákona o myslivosti. Ta alespoň nemá formu *přílepku*, respektive pozměňovacího návrhu, přičemž zcela ruší předešlé platné, ale zatím neúčinné změny přijaté s novelou zákona o lesích (část třetí zák. č. 314/2019 Sb.). Důvodová zpráva, předložená vládou spolu se samotným návrhem novely v červenci 2020 sněmovním tiskem 954, hned v úvodu upozorňuje na nepřiměřeně velké finanční náklady, vzniknuvší v důsledku účinnosti poslední přijaté pozměňovacího návrhu zákona o myslivosti nejen státu, ale přímo

jednotlivým uživatelům honiteb. Nosnou myšlenkou je značný tlak na snížení početních stavů některých druhů spárkaté zvěře, mající na svědomí největší poškozování prioritně chráněných zájmů, tedy polí a lesů. V té souvislosti počítá s povolením některých doposud zakázaných způsobů lovu. Dle vývoje škod, též s důrazem na lepší poměr pohlaví, smí následně orgán státní správy myslivosti více zasahovat do mysliveckého hospodaření.

Novela také redefinuje pojem myslivost, kdy je dobře patrná inspirace známým nálezem Ústavního soudu Pl. ÚS 34/03 ze dne 13. 12. 2006. Podstatnou změnu představuje přiznání celospolečenského významu, který má myslivost pro ochranu přírody, jako činnost ve veřejném zájmu. Stejně tak na první pohled nepatrné úpravy § 11 mohou mít celkem podstatný přínos. Explicitní vyjádření, včetně jazykového zpřesnění jedné z povinností myslivců v podobě zakládání a následné péče o remízky i políčka, je nepochybně na místě. Stejně tak zavedení povinnosti vést rejstřík honebních společenstev v elektronickém formátu bude vítanou změnou, jíž lze vytknout snad pouze to, že přichází až po tolika letech.

V návaznosti na elektronizaci české státní správy myslivosti je počítáno se zavedením nového elektronického *Informačního systému evidence myslivosti*, spravovaného Ministerstvem zemědělství. Současně novela poměrně explicitně stanovuje, jaké konkrétní informace a rozhodnutí mají být do systému zaneseny, která část je, či naopak není veřejnosti přístupná. Jde o zásadní rozdíl oproti dosavadní úpravě. Ta v tomto směru nechávala do jisté míry volnou ruku jednotlivým úřadům, což v důsledku vede k odlišnému postupu napříč správou v téže záležitosti. Revoluční elektronizace celého dosavadního informačně-evidenčního systému ovšem trpí poměrně zásadní vadou absence přechodných ustanovení ohledně vypořádání se s přerodem z analogové na digitální formu. Jinak řečeno, navrhovaná úprava zatím pravděpodobně počítá toliko s elektronickou evidencí rozhodnutí vydaných až po účinnosti této novely, aniž by jakkoli řešila nakládání s dosavadními dokumenty.

Nejzásadnější změnou bude pravděpodobně opuštění každoročního sčítání zvěře, jehož hlavní úskalí vedoucí ke značně nepřesným a neprokazatelným výsledkům, nejlépe definovatelným jako „*přesný součet nepřesných čísel*“ [15], jsou dlouhodobě kritizována. Nově bude myslivecké hospodaření řízeno faktickým stavem prostředí v jednotlivých honitbách. I když se úřadům velmi sníží rozsáhlá agenda spojená s rozhodováním o plánech mysliveckého hospodaření, představují v tomto směru určité riziko honitby, kde je držitel s uživatelem totožný. Ten, pokud nebude příslušnému orgánu hlásit škody (vzhledem ke skutečnosti, že by je vlastně uplatňoval sám proti sobě), může mít – *ad absurdum* – v honitbě díky zrušení normování libovolně vysoké stavy. Potenciálně přemnožené druhy z jedné lokality mohou následně působit nemalé škody i v širokém okolí, tedy v sousedních honitbách, jejichž uživatelé s tím jen pramálo zможou.

Druhou nejzásadnější změnou, kterou novela navrhuje, budou nová pravidla samotného lovu. Snaha uvolnit některé doposud zakázané způsoby jak individuálních, tak společných lovů dobře ukazuje skutečný zájem předkladatele efektivně snižovat stavy spárkaté zvěře, a tudíž také škody.

I když je na připravené novele vidět snaha o celkovou modernizaci myslivosti, zrušení některých zastaralých, dávno nevyhovujících institutů a teoretické zjednodušení celé státní správy pomocí elektronizace, stále absentuje tolik potřebné stanovení jasného konceptu. Chybí vůle znovu uchopit myslivost nejen jako poměrně samostatnou, minoritní lidskou činnost v přírodě, ale naopak spíše jako nástroj a jeden z prostředků k řízení celého úseku péče o životního prostředí, v němž je zvěř jedním z indikátorů jeho kvality. Namísto jakéhosi uceleného managementu, respektujícího zároveň potřeby a specifika jednotlivých lokalit, stát v tomto ohledu ještě více upouští od svých pravomocí, tím i povinností, vedoucích k zachování přírodního bohatství (srov. čl. 7

Ústavy ČR). Přenechání valné části rozhodování o druhové rozmanitosti, do jisté míry také početních stavech, může v některých lokalitách vést k fatálním následkům. Odpovědnost, ruku v ruce s dalšími povinnostmi, je přehazována na bedra uživatelů honiteb, potažmo řadových myslivců. Ti se celkem oprávněně mohou cítit pod nepřiměřeně vysokým tlakem.

Pokud se má myslivost skutečně stát funkčním nástrojem ochrany životního prostředí, vyžaduje zásadnější změnu než jen více či méně razantní, avšak stále jen dílčí novelizace. Ze strany ekologických hnutí zaznívají požadavky na skutečně funkční plánování lovu v závislosti na míře poškození především lesů (INFORMAČNÍ LIST). Jedná se pravděpodobně o všeobecný zájem napříč názorovým spektrem, ovšem veskrze jde – v současné situaci rozdrobenosti území do uměle vytvořených honiteb, spravovaných vesměs soukromými subjekty – o těžko dosažitelný cíl. Dokud myslivecká legislativa a s ní spojený management volně žijících živočichů nezačne respektovat jejich přirozené chování, související s teritorialitou a biotopy, můžeme jen stěží dosahovat větší rovnováhy v přírodě a s ní spojeného snížení škod působených jak zvěří, tak na zvěři.

Z tohoto pohledu nepoměrně efektivnější systém nalezneme ve Spojených státech amerických. Zde obecně platí, že právo lovu patří v podstatě primárně jednotlivým státům, nikoli přímo samotným vlastníčkům půdy. Stejně tak úprava lovu i rybolovu je v dikci každého z padesáti států federace. Odlišné postavení má migrující zvěř, například kachny a husy, spadající pod jednotnou federální legislativu. Protože není možné (a ani účelné) obsáhnout v tomto textu celé území Spojených států amerických, volím na základě vlastní praktické zkušenosti jako primární komparativní příklad jižně situovanou Floridu, kde je hlavní normou pro úpravu lovu, potažmo myslivosti, rybolovu a širší péče o divokou faunu i flóru norma s názvem *Wildlife Code of State of Florida* [16]. Správce veškerého dění souvisejícího s lovem, sladkovodním i námořním rybařením a ochranou divoké zvěře představuje státní organizace *Florida Fish and Wildlife Conservation Commission* s pěti regionálními kanceláři. Jde o agenturu floridské vlády, disponující oprávněním nejen vydávat regulace či pravidla upravující lov, rybaření a ochranu životního prostředí, ale také od roku 2012 ve spolupráci s dalšími orgány, například z oblasti zemědělství nebo lesnictví, přímo vynucovat jejich dodržování. Je zde tedy zaveden systém, který komplexně reaguje na problematiku a vychází ze všech složek hospodaření v krajině, kdy výsledná regulace je systémová a vyvážená. Celý stát je rozdělen na čtyři hlavní lovecké zóny, ve kterých se především kvůli geografickým odlišnostem liší doby lovu jednotlivých druhů. V rámci těchto zón pak fungují samostatné honitby, z nichž některé jsou veřejné (respektive státní), jiné privátní (FWC 2020).

Ve veřejných (a za určitých okolností také v soukromých) honitbách vykonává hlavní dozor státní úředník, tzv. *wildlife officer*. Ten má na starost nejen kontrolu lovců, ale následně i případných úlovků, správu celé svěřené oblasti, včetně dodržování všech nastolených pravidel. Rozdělení na soukromé a státní honitby reflektují i některé jiné oblasti, především co se zakázaných způsobů nebo doby lovu konkrétních druhů v jednotlivých státech týče.

Pokud jde o samotné lovce, je zajímavá absence minimální věkové hranice, kdy z tohoto hlediska může lovit v podstatě každý. Platí, že osoby mladší šestnácti let musí být pod nepřetržitým dohledem rodiče či jiné dospělé osoby, disponující za tím účelem svolením zákonného zástupce dítěte (FWC 2020). Jedná se o skvělý způsob, jak by bylo možné k lovu – v našich končinách i myslivosti obecně – přilákat více mladých lidí. V České republice je naproti tomu pro většinu zájemců možné s myslivostí včetně lovení oficiálně začít až v osmnácti letech. Respektive za určitých specifických podmínek již v šestnácti, kdy právě na tento věk navazuje možnost vydání loveckého lístku. Pro studenty středních škol a učilišť, vyučujících myslivost, zároveň dřívější získání zbrojního průkazu příslušné skupiny C.

Floridští lovci musí disponovat loveckou licencí (*Hunting Licence*), povolením (*Hunting Permit*) a bezpečnostní kartou lovce (*Hunter Safety Card*), která se získává jako první. Bezpečnostní kartu obdrží zájemci na základě absolvování loveckého bezpečnostního kurzu (*Hunter Safety Course*), povinného pro všechny osoby narozené po 1. červnu 1975, zároveň starší šestnácti let, chtějí-li lovit sami nebo jen s loveckým průvodcem, tedy bez dozoru mentora staršího jednadvaceti let. Roční cena licence není na tamní poměry nijak zvlášť vysoká (zhruba do 150 USD), přičemž se různí dle kategorií. K licenci každý lovec potřebuje speciální zpoplatněné lovecké povolení, dělené převážně podle jednotlivých druhů lovené zvěře – např. *Deer Permit* (povolení k lovu jelenů), *Turkey Permit* (povolní k lovu divokých krocanů), *Migratory Bird Permit* (povolení k lovu migrujících ptáků), *Federal Duck Stamp* (federální povolení k lovu divokých kachen) a další (FWC 2020).

Velmi podobné uspořádání, jako shora popsané floridské, založené na různých zpoplatněných povoleních a licencích, funguje však v podstatě napříč celými Spojenými státy americkými. Oproti tomu povolení k lovu vzácnějších druhů s nižší hustotou zastoupení lze získat ve státních loteriích, kde rozhoduje prostá náhoda. Lovce se do slosování přihlásí po uhrazení malého poplatku. Je-li vylosován, může si následně zakoupit nepřevoditelné lovecké povolení a předmětné zvíře legálně ulovit. Konkrétním příkladem právě z Floridy je každoroční loterie s přibližně dvěma sty povolenkami k odstřelu jelena Sambara indického (*Rusa unicolor*), žijícího na malém ostrově St. Vincent v Mexickém zálivu. Naopak v jiných státech USA, převážně východně od řeky Mississippi, pro změnu losují povolenky například na jelena Wapiti (*Cervus canadensis*). Tato početní omezení loterijních povolenek nezahrnují lovy v soukromých odchovech, které jsou obdobou našich obor.

Celkové financování veškeré péče o volnou krajinu a divokou zvěř opět probíhá v zásadě na dvou úrovních – státní (pro každý stát individuálně) a federální (společně napříč USA). Státní fondy tvoří především finance získané prodejem licencí, štítků i povolení, přičemž podrobnosti stanoví federální doložka, tzv. *Robertson's 29 words*. Ta zabraňuje jednotlivým státům v odklonu vybraných prostředků na sponzorování čehokoli, co nikterak nesouvisí se správou rybolovu nebo lovu. Federální finance pochází převážně z 10–11 % spotřebních daní za veškeré prodané zbraně a střelivo na základě zákona *The Federal Aid in Wildlife Restoration Act* z roku 1937 [17], známého spíše pod jménem svého sponzora jako *Pittman–Robertson Act* [18]. Od svého schválení tento systém zajistil americké přírodě více než 12,5 miliardy amerických dolarů. Zdanění zbrojního průmyslu a poplatkový lov tak v podstatě tvoří největší část veškerých prostředků k ochraně volně žijících živočichů a jejich přirozeného prostředí. Pravděpodobně žádný systém však není dokonalý, a tak se i Florida dlouhodobě potýká s jistými závažnějšími problémy, především rostoucím množstvím některých nepůvodních druhů plazů. Zároveň však – na rozdíl od České republiky, kde může zavlečené druhy legálně usmrcovat vlastně pouze myslivecká stráž (srov. § 14 odst. 1 písm. f) zák. č. 449/2001 Sb.) – lze bez problému získat licenci k odlovu nepůvodních zvířat, což značně zefektivňuje jejich eliminaci. V soukromých honitbách dokonce není třeba ani této licence. Lokálně působí problémy také *quasičerná zvěř*. Nejedná se o divokou, ale převážně pouze zdvočelou populaci kříženců prasat domácích. Takováto prasata však nemají statut zvěře a může je proto lovit (tj. usmrcovat rozličnými způsoby) v zásadě kdokoli.

Přestože je angloamerický (a tedy i floridský) právní systém obecně založen na jiných principech než kontinentální (blíže např. PIVODA 2015a, 2015b), některé základy organizace péče o zvěř a její přirozený biotop na Floridě by šlo úspěšně aplikovat také v našich končinách.

ZÁVĚR

Nosná myšlenka zamýšleného uspořádání české myslivosti počítá s opuštěním současného modelu, kdy stát svou ústavní povinnost k ochraně přírodního bohatství (čl. 7 Ústavy ČR) v podstatě delegoval na volnočasové, nikým neplacené myslivce. Stát se právoplatným myslivcem sice vyžaduje teoreticky poměrně náročnou přípravu a zkoušky, ale i tak je myslivost stále provozována do jisté míry laiky. Tedy přestože myslivost představuje velmi komplexní, nezastupitelnou a ze strany státu jen obtížně nahraditelnou činnost ve vztahu k řadě složek životního prostředí, není pro její organizaci a faktický výkon (přinejmenším na úrovni státní správy ani vyšších stupňů *quasisamosprávy*, reprezentované mysliveckými hospodáři a stráží) vyžadováno odbornější, například vysokoškolské vzdělání. Ostatně ani veskrze nejednotný postup při prokazování znalostí uchazečů o pozici hospodáře či strážce situaci neprospívá (např. na Kolínsku v minulosti opakovaně docházelo ze strany příslušné úřední osoby formou jím vlastnoručně sestaveného testu k nezákonnému písemnému přezkušování kandidátů na pozice mysliveckých hospodářů – srov. správní spis Ministerstva zemědělství, odbor státní správy lesů, myslivosti a rybářství, zn. 36RM8047/2019-16231). Z absence odbornosti ale potencionálně plyne i řada shora popsaných problémů, které dnes myslivost provázejí. Hlavní plánování, financování, kontrola, faktický provoz péče o zvěř a její přirozené prostředí by proto měly probíhat na výlučně profesionální úrovni.

Na nejnižším stupni státní správy by v ideálním případě nahradili současné úředníky, kteří spravují krom myslivosti často i jiné, nesouvisející obory, profesionálové. Podstatou je specializace zaměřená na výlučně daný obor, podobně jako u floridských *wildlife officers*. Na starost by měli komplexní provoz určitého menšího počtu honiteb, například v závislosti na jejich celkové rozloze. Tito profesionální, státem placení *státní správci honiteb* by nezajišťovali pouze administrativu, ale za pomoci dodávek, služeb či sezónně najatých pomocných sil také faktické fungování spravovaných lokalit. Současně může správce vést místní aktiv dobrovolných spolupracovníků, v podstatě synonymum k dnešním mysliveckým spolkům. Práce správců by probíhala i v terénu, což zaručí aktuální, nikým nezprostředkovanou, reálnou představu o místní problematice. Netřeba zavádět úplně nový správní úřad, spíše zajistit skutečně funkční, jasně definované personální obsazení míst v rámci úzce specializovaných odborů či samostatných oddělení pro správu tolika myslivosti.

Pokud jde o samotné honitby, došlo by k úplnému překreslení současné mapy s tím, že jediným skutečným hlediskem zůstane opravdový zájem na řádném chovu zvěře. Podstatným faktorem se stane krom celkového tvaru hranic hlavně přístup k vodě, dostatek krytu, migrační potenciál a pestrá potravní nabídka. Tak by bylo možné z celého procesu naprosto vyloučit limity dané rozhodovacím vlivem (spolu) vlastníků honebních pozemků a stejně jako na Floridě odvozovat právo lovu i management divoké zvěře primárně od státu jako takového. Toto uspořádání ostatně není neobvyklé ani v Evropě – například francouzský systém vlastnická práva ve vztahu k myslivosti také výrazně oslabuje (Kostík 2009).

Současně se naskytá možnost upustit od minimální výměry honiteb, neboť v případě vyhovujícího krajinného uspořádání v konkrétním místě není důvod dosahovat současných pěti set hektarů. Teoreticky postačí i výrazně méně. Naopak v jiných lokalitách budou s ohledem na krajinný ráz a místní specifika vznikat honitby s násobně větší rozlohou. Vlastníci, potažmo nájemci a pachtýři pozemků budou moci požadovat maximálně náhrady škod působených zvěří na zemědělských či lesních porostech. Nepůjde však o současný model absolutní odpovědnosti, ale nároky podmíní vhodné hospodaření za využití doporučených preventivních opatření – především odpovědně připravené osevní plány v případě zemědělského hospodaření a vhodně zvolená skladba dřevin, pokud jde o lesnictví.

Takto vzniklé honitby by mohly být využívány v podstatě dvěma možnými způsoby. V prvním případě správce na každý rok vypracuje plán lovu, který bude definován především na základě jedinečných vlastností konkrétní lokality (předně je třeba dbát úživnosti tamní krajiny, vyváženosti pohlaví a optimální rovnováhy zástupců jednotlivých druhů zvěře tak, aby nedocházelo k nadměrné devastaci přírody, což je ostatně hledisko také pro počty jednotlivých loveckých povolení vydaných na Floridě). Konkrétní postup bude zapotřebí stanovit dostatečně podrobnou metodikou, přičemž možnost zapojení odborného znaleckého zkoumání se nyní jeví jako nevhodnější. Podle plánu lovu správce vydá příslušný počet povolenek za stanovenou cenu. O tyto povolenky se zájemci přihlásí například formou aukce, inspirované shora nastíněnou americkou loveckou loterií. Takto vydražený lov by probíhal vždy jen s kvalifikovaným doprovodem. Naopak u druhů méně atraktivních, případně přemnožených, zůstane cena symbolická, nebo povolenky k jejich lovu rozdá správce místním dobrovolníkům. V případě akutní potřeby výrazného omezení stavu některého druhu najme správce profesionálního lovce. Současně dojde k ještě většímu rozvolnění některých doposud zakázaných způsobů lovu.

Druhá navrhovaná varianta počítá s vydražením celé honitby na jeden myslivecký hospodářský rok (tj. od 1. dubna do 31. března následujícího kalendářního roku) včetně správcem sestaveného závazného plánu odlovu, jenž se současně stane hlavním ukazatelem pro určení vyvolávací ceny. Jenou z podmínek získání nájmu v honitbě bude též složení přiměřeně vysoké kauce. Na dodržování všech povinností a správného provozu dohlédne státní správce, mající možnost – v případě jakéhokoli porušení povinností za strany nájemce – nájem okamžitě ukončit s tím, že kauce samozřejmě propadá. Takto zdiskreditovaný nájemce bude po několika následujících letech vyloučen z možnosti vydražit nájem v jakékoli další honitbě v rámci republiky. Ve vydražené honitbě mohou spolu s vydražitelem působit i jiní lovci, nikoliv však na komerční bázi. V případě méně zajímavých lokalit, které se nepodaří tímto způsobem vydražit jako celek, může opět docházet jen k prodeji jednotlivých povolenek a celkově obdobnému postupu, jako v předchozí variantě.

Peníze získané prodejem povolenek či pronájmem celých honiteb následně poslouží nejen k financování platů státních správců honiteb, ale samozřejmě, podobně jako na Floridě, i za hlavní zdroj pro péči o přírodu a zvěř, včetně zakládání a udržování žádoucích krajinných prvků ve smyslu správného mysliveckého hospodaření. Protože se z myslivosti – v takovémto modernějším pojetí spíše lovu – rázem stane zájmová aktivita, nebude třeba klást na lovce tak vysoké nároky co do místy zbytečně podrobné, jindy naopak hrubě nedostatečného rozsahu zkoušky a jí předcházející roční praxe. Nepochybně musí být vhodně nastaveno přiměřeně náročné povinné školení, včetně následného ověření znalostí volnočasových lovců, ovšem s tím, že probíraná témata se, stejně jako na Floridě, zaměří především na bezpečnost, poznávací znaky jednotlivých druhů zvěře, správnost technického provedení lovu a následného nezavadného zpracování zvěřiny. Pro správce honiteb, profesionální lovce by současně existovala nepoměrně komplexnější průprava, včetně náročnější a rozsáhlejší zkoušky získaných znalostí, tvořící variantu jinak příslušného vysokoškolského vzdělání. Pokud se současně spolkové myslivosti a její snahy o zachování tradic týče, není důvod ji eliminovat. Zároveň takové znalosti a dovednosti ale nemusí být nutností pro moderní lovce, nebudou-li tyto projevovat o podobné aktivity dobrovolně zájem.

Tolik jen stručný nástin myšlenek, vyžadujících další důkladnou diskusi. Již nyní se nabízí celá řada zajímavých otázek, například jak přesně nastavit mantinely pro lovecké plány především ve vztahu ke škodám působeným zvěří, nebo jak konkrétně bude z hlediska práva pojato nové zabezpečení stání správy myslivosti, ale i mnoho dalších. Nalezení odpovědí, jejichž konečným výsledkem bude nový komplexní zákon o myslivosti jakožto skutečný prostředek ochrany životního prostředí, si vyžádá nepochybně delší čas, nicméně stav přírody důrazně žádá, aby se znovu neodkládal začátek. Naproti tomu sou-

časná snaha o nápravu toliko formou dílčích změn řeší předně škody působené zvěří, aniž se analyzují příčiny. Značné škody představují přímý následek nebyvale vysokých stavů spárkaté zvěře, současně je však toto přemnožení pravděpodobně jedním z důsledků dlouhodobě nevyhovujícího hospodaření. Exponenciální křivka rostoucí populace černé zvěře a naopak rapidní úbytek zvěře drobné jsou bezpochyby jedny z posledních signálů, že situace je alarmující. Ve snaze nového komplexního uchopení myslivosti proto nesmí být opomenuta stejně důležitá modernizace souvisejících právních předpisů, především z agrárnícké a lesnické oblasti.

Pro závěrečné srovnání – německý zákon o lovu již v prvním paragrafu deklaruje, že se myslivost, respektive lovné právo váže na „...povinnost zvěř chovat (...) Cílem péče je udržení bohaté a zdravé populace zvěře, přizpůsobené krajinným a kulturním podmínkám země, a udržení a zajištění jejich životních podmínek...“. Díky proklamaci tuzemského zákona, označujícího volně žijící zvěř za obnovitelné přírodní bohatství, by obdobné prohlášení mohlo být učiněno i ve vztahu ke směřování české myslivosti. V praxi podle všeho sledují řádný stav volně žijících živočichů jen menšinová myslivci, potažmo někteří ekologové, stojící téměř osamocně proti nepoměrně silnější zemědělské a lesnické loby. To ostatně dokládá i povinnost uživatelů honiteb hradit prakticky veškeré škody, které však – ze své přirozenosti – v konečném důsledku působí jakékoli množství zvěře, jež současně vlastně nikomu nepatří. Myslivost by měla reprezentovat jakousi protiváhu k převážně ekonomickým zájmům na ochraně pěstovaných plodin, lesních porostů i turistiky, a to v podobě péče o životní prostředí. Tento úkol ale současně znění zákona o myslivosti dostatečně nenaplnuje, a to ani s přihlédnutím k připravovaným novelám.

LITERATURA

- ALTEROVÁ L. 2009. Naše farmy patří k největším v unii [on-line]. Zemědělec, 2009 [cit. 2020-11-12]. Dostupné na/Available on: <https://www.zemedelec.cz/nase-farmy-patri-k-nejvetsim-v-unii/>
- BOWLES S. CHOI J-K. 2013. Coevolution of farming and private property during the early Holocene. | PNAS, 110 (22): 8830-8835. DOI: 10.1073/pnas.1212149110
- BRANT V. et al. 2018. Půdní blok a jeho parametry ve vztahu k obhospodařování (1) – Obecné principy [on-line]. Agromanuál, 02. 07. 2018 [cit. 23. 10. 2020]. Dostupné na/Available on: <https://www.agromanual.cz/cz/clanky/technologie/pudni-blok-a-jeho-parametry-ve-vztahu-k-obhospodarovani-1-obecne-principy>
- ČECHURA V., NOVÁK R., VESELÝ Z. 2000. Myslivost a právo. Praha, Orac; Českomoravská myslivecká jednota: 12–16, 86.
- ČERVENÝ J. 2010. Myslivost: Ottova encyklopedie. Praha, Ottovo nakladatelství: 591 s.
- DAMOHOŘSKÝ M., MÜLLEROVÁ H., SMOLEK M., SNOPOKOVÁ T. 2015. Zemědělské právo. Plzeň, Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk: 224 s.
- DVOŘÁK P. 2017. Myslivost – platná právní úprava [on-line] [cit. 2020-10-20]. Dostupné na/Available on: <https://www.pravniprostor.cz/clanky/ostatni-pravo/myslivost-platna-pravni-uprava>.
- EKOLOGIST. 2013. Divoká prasata ujdou v noci jen pár stovek metrů, ukazuje unikátní výzkum na Šumavě [on-line]. Ekolist, 26. 04. 2013 [cit. 2020-10-15]. Dostupné na/Available on: <https://ekolist.cz/cz/zpravodajstvi/zpravy/divoka-prasata-ujdou-v-noci-jen-par-stovek-metru-ukazuje-unikatni-vyzkum-na-sumave>.
- FWC. 2020. Hunting regulations. Florida 2020–2021. Williamstown, J.F. Griffin Publishing LLC: 7, 12–14, 19–25. FWC's Division of Hunting and Game Management, Public Awareness Section.

- Dostupné na/Available on: https://s3.us-east-1.amazonaws.com/eregulations-assets/wp-content/uploads/2020/06/20FLHD_LR2.pdf
- GERLOCH A. 2017. *Teorie práva*. Plzeň, Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk: 335 s.
- HROMAS J. 2000. *Dřeviny pro včely a zvěř*. Písek, Matice lesnická: 6–11.
- CHMELENSKÁ H. 2014. *Pachové ohradníky k ochraně plodin před škodami zvěří*. Diplomová práce. Zlín, Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, Ústav analýzy a chemie potravin: 26 s.
- INFORMAČNÍ LIST. Vytvořeno v rámci projektu Spolupráce při adaptacích na změnu klimatu v klíčových lesnických a zemědělských oblastech. Hnutí Duha: 3 s.
- KASINA J. 2020. Jak dále se zvěřinou? *Myslivost*, 68 (5): 56–59.
- KONOPÁSEK Z. 2020. Antropocén. Více než jeden, méně než dva. In: *Antropocén*. Praha, Academia: 32–50.
- KOSTÍK R. 2009. Členství v honebním společenstvu. *Právní fórum*, 2009 (1): 28–32.
- MACHÁLEK A., CUKOR J., ERNST M., HAVRÁNEK F., MARADA P., MIKULKA J., ŠIMON J., ŠTROBACH J. 2019. *Prevence a snižování škod působených zvěří a na zvěři při zemědělském hospodaření. Certifikovaná metodika*. Strnady, Výzkumný ústav lesního hospodářství a myslivosti: 11–81. *Lesnický průvodce 1/2019*.
- MARADA P. 2011. *Zvyšování přírodní hodnoty polních honiteb: analýza polních honiteb včetně zdravotního stavu zvěře, postupy při obnově a péči o krajinné prvky, dotace na realizaci jednotlivých opatření*. Praha, Grada: 33–35.
- MATOUCH O. 2000. Vzteklna lišek a její tlumení v ČR. *Svět myslivosti*, 1 (6): 9–11.
- NOVOTNÁ D. 2001. *Úvod do pojmosloví v ekologii krajiny*. Praha, MŽP ČR: 53.
- PETR B. et al. 2015. *Zákon o myslivosti: komentář*. Praha, Wolters Kluwer: 9, 11, 58, 69, 111, 211.
- PIVODA M. 2015a. Vliv angloamerického právního systému na systém kontinentální – I [on-line]. *Právní prostor*, 23. 02. 2015 [cit. 2021-09-18]. Dostupné na/Available on: <https://www.pravniprostor.cz/clanky/ostatni-pravo/vliv-angloamerickeho-pravniho-systemu-na-system-kontinentalni>.
- PIVODA M. 2015b. Vliv angloamerického právního systému na systém kontinentální – II [on-line]. *Právní prostor*, 25. 02. 2015 [cit. 2021-09-18]. Dostupné na/Available on: <https://www.pravniprostor.cz/clanky/ostatni-pravo/vliv-angloamerickeho-pravniho-systemu-na-system-kontinentalni-ii>.
- ŠEPLAVÝ P., RŮŽIČKA J., PONDĚLÍČEK J. 2018. *Myslivost v České republice*. Praha, Ministerstvo zemědělství: 22, 44–45.
- ŽALMAN J. 1945. *Základy myslivosti*. Brno, Novina: 5–7.
- TERYNGEL J. 2017. Myslivci, čtyřkolkáři a jezdcí na koních v přetížené krajině. *Svět myslivosti*, 18 (11): 28–29.
- TERYNGEL J. 2020. Myslivecká stráž je úřední osobou, kdykoli je v honitbě. *Myslivost*, 68 (2): 28–31.
- VEJVODOVÁ A. 2016. *Sady: informační materiál pro zemědělce*. Praha, Ministerstvo zemědělství: 10.
- WANDEL K. 2008. Záleží na teritoriích! *Myslivost*, 56 (8): 28–29.
- Právní předpisy, judikatura a další:**
- Bundesjagdgesetz, zveřejněný 29. září 1976 (BGBl. I S. 2849), který byl naposledy pozměněn článkem 291 vyhlášky ze dne 19. června 2020 (BGBl. I S. 1328).
- Dz 449/2001, Důvodová zpráva k vládnímu návrhu zákona o myslivosti (vydán pod č. 449/2001 Sb. dne 31. 12. 2001).
- Slovenský zákon č. 274/2009 Z. z., o poľovníctve.
- Směrnice Rady 2009/147/ES ze dne 30. listopadu 2009 o ochraně volně žijících ptáků.
- Směrnice Rady 92/43/EHS ze dne 21. května 1992 o ochraně přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin.
- Sněmovní tisk 954/0, část č. 1/6, Vládní návrh zákona, kterým se mění zákon č. 449/2001 Sb., o myslivosti, ve znění pozdějších předpisů. Důvodová zpráva.
- Sněmovní tisk 954/0, část č. 1/6, Vládní návrh zákona, kterým se mění zákon č. 449/2001 Sb., o myslivosti, ve znění pozdějších předpisů. Platné znění novelizovaných částí zákona č. 449/2001 Sb., o myslivosti.
- Sněmovní tisk č. 115.
- Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky.
- Vyhláška č. 553/2004 Sb., o podmínkách, vzoru a bližších pokynech vypracování plánu mysliveckého hospodaření v honitbě.
- Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.
- Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník.
- Zákon č. 115/2000 Sb., o poskytování náhrad škod způsobených vybranými zvláště chráněnými živočichy.
- Zákon č. 119/2002 Sb., o střelných zbraních a střelivu.
- Zákon č. 289/1995 Sb., o lesích.
- Zákon č. 314/2019 Sb., kterým se mění zákon č. 289/1995 Sb., o lesích a o změně a doplnění některých zákonů.
- Zákon č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích.
- Zákon č. 449/2001 Sb., o myslivosti.
- Zákon č. 23/1962 Sb., o myslivosti.
- Zákon č. 225/1947 Sb., o myslivosti.
- Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád.
- Nález pléna Ústavního soudu ze dne 13. prosince 2006, sp. zn. Pl. ÚS 34/03.
- Nález pléna Ústavního soudu ze dne 19. prosince 2017, sp. zn. Pl. ÚS 8/16.
- Nářízení vlády č. 48/2017 Sb.
- Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 10. 7. 2019, sp. zn. 4 Tdo 628/2019.
- Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 21. února 2006, sp. zn. 22 Cdo 980/2005.
- Soudní spor spis. zn. 10C 39/2012 vedený před Okresním soudem v Chrudimi a navazující odvolací řízení spis. zn. 22Co 189/2017 vedené před Krajským soudem v Hradci králové – pobočka v Pardubicích.
- Soudní spor spis. zn. 22 Ca 442/2004 vedený před Krajským soudem v Ostravě, Soudní spor spis. zn. 5C 183/2016 vedený před okresním

- soudem v Kutné Hoře a navazující odvolací řízení spis. zn. 28Co 315/2017 vedené před Krajským soudem v Praze.
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. 9. 2015, sp. zn. 6 Tdo 1014/2015.
- Správní spis Ministerstva zemědělství, odbor státní správy lesů, myslivosti a rybářství, zn. 36RM8047/2019-16231.
- Rozhovor s Mgr. Petrem Dvořákem, vedoucím oddělení státní správy lesů, myslivosti a rybářství, MZe, září 2021.
- On-line zdroje:**
- [1] Pluhař A. Myslivci stárnou a ubývají. Zvěř bude za chvíli v přesile [cit. 2021-09-17]: https://www.idnes.cz/liberec/zpravy/myslivci-nimrodi-starnou-liberecky-kraj-58-let.A191211_160253_liberec-prilohy_jape
- [2] Komárek M. Název: Madla, myslivci a masturbace (Reflex) [cit. 2021-09-17]: <https://www.svetmyslivosti.cz/monitor-tisku/10793-nazev-madla-myslivci-a-masturbace-reflex>
- [3] ČMMJ. Honitba roku [cit. 2021-07-01]: <https://www.honitbaroku.cz>
- [4] ÚHÚL. Myslivecká evidence za ČR [cit. 2020-10-11]: <http://www.uhul.cz/ke-stazeni/ostatni/myslivecke-statistiky-od-roku-1960>
- [5] Ministerstvo kultury České republiky. Seznam nemateriálních statků tradiční lidové kultury České republiky [cit. 2020-10-12]: <https://www.mkcr.cz/seznam-nematerialnich-statku-tradicni-lidove-kultury-ceske-republiky-299.html>
- [6] Asociace soukromého zemědělství ČR. Pestrá krajina [cit. 2021-09-17]: <https://www.asz.cz/o-asz/nase-aktivity/pestra-krajina/>
- [7] ČSÚ. Průměrná hrubá měsíční mzda zaměstnanců v civilním sektoru národního hospodářství podle ekonomické činnosti (sekce OKEČ) a sfér, 1955–1992 [cit. 2020-10-15]: <https://www.czso.cz/documents/10180/35067255/1100251539.pdf/afd4b303-aa1d-42f6-a1e8-8bab1b3f58ae?version=1.1>
- [8] Janda F. Půda má být naše bohatství... [cit. 2021-09-15]: <http://www.svazvlastnikupudy.cz/cs/aktuality/puda-ma-byt-nase-bohatstvi.html>
- [9] Directorate-General for Environment. First EU list of invasive alien species [cit. 2020-10-23]: https://ec.europa.eu/environment/efe/news/first-eu-list-invasive-alien-species-2016-08-04_en
- [10] Bílý V. 2019. Česká pole se zásadně změnila. Podle nových pravidel už nebude možné pěstovat jednu plodinu na ploše větší než 30 hektarů [cit. 2020-11-12]: http://eagri.cz/public/web/mze/tiskovy-servis/tiskove-zpravy/x2019_ceska-pole-se-zasadne-zmeni-podle-novych.html
- [11] Waic V. 2019. Projev předsedy ČMMJ na Sboru zástupců [cit. 2021-01-09]: <https://www.cmmj.cz/projev-predsedy-cmmj-na-sboru-zastupcu/>
- [12] Kociánová M. Kupředu do minulosti: Zemědělská půda u nás je jen držákem na rostliny. Aby byla úroda, musíme chemicky hnojit, tvrdí odborníci [cit. 2021-05-29]: <https://dvojka.rozhlas.cz/zemedelska-puda-u-nas-je-jen-drzakem-na-rostliny-aby-byla-uroda-musime-chemicky-7481993>
- [13] SZIF. Jednotná platba na plochu (SAPS) [cit. 2020-11-12]: <https://www.szif.cz/cs/saps>
- [14] Asociace soukromého zemědělství ČR. Holá krajina – ideální pro dotace [cit. 2020-11-12]: <https://www.asz.cz/cs/zpravy-z-tisku/ekologicke-zemedelstvi/hola-krajina-idealni-pro-dotace.html>
- [15] Sčítání zvěře je přesný součet nepřesných čísel (Žďárský deník) [cit. 2020-10-20]: <http://www.svetmyslivosti.cz/monitor-tisku/7300-scitani-zvere-je-presny-soucet-nepresnych-cisel-zdarsky-denik>
- [16] Florida Department of State. 68 FL ADC 68A-1.001 to 1.004. Florida Administrative Code & Florida Administrative Register [cit. 2021-01-07]: <https://www.flrules.org/gateway/division.asp?orgNo=68A>
- [17] FWC. Law Enforcement [cit. 2021-01-07]: <https://myfwc.com/about/inside-fwc/le/>
- [18] Pittman–Robertson Act [cit. 2021-01-08]: https://www.hunter-ed.com/pennsylvania/studyGuide/Pittman-Robertson-Act/20103901_88385/

HUNTING LAW AS A TOOL FOR ENVIRONMENTAL PROTECTION

SUMMARY

In the scope of four main parts, the article attempts to capture the relationship between the Czech hunting legislation and nature conservation. The question is whether we can consider the current concept of the Hunting Act No. 449/2001 Sb. (and other related and subsequent legal norms, including current amendments) as one of the tools of environmental protection and if not, what should be changed to become such an effectively protective instrument.

The first part of the paper deals in more detail with the very concept of hunting and hunting management, including various interpretations, and therefore also meanings. In this context, greater emphasis is placed primarily on the first signs of nature protection during the history. For the elaboration the research was based, among other things, mainly on historical and linguistic legal method of research in the part devoted to the term.

Next part of the article follows the very essence of the headline, namely the role of hunting in environmental protection. Author pays special attention to the hunting ground and game in this regard. One of the separate subchapters then deals with the state administration of hunting and its main issues in everyday practice. Here, the issue of the officers detached from reality is primarily pointed out as well as undersized offices in combination with actually quite impuissant roles of special hunting managers and guards. Then, some fundamental problems of current legislation and hunting practice are highlighted, especially in relation to other human (mostly free time) activities in nature. It is mentioned, for example, the ever-increasing tourist pressure on the landscape, the rather negative perception of Czech hunters by the general public, generally unsatisfactory forestry and intensive agriculture management, high numbers of some species of ungulates in contrast to the alarming decline of small game, and others. The author looks at the possible future development of hunting legislation, especially in the light of two amendments – the first already valid, but probably never effective, and the second so far only in the form of the parliamentary press. Most of the main changes is critically reviewed, outlining the advantages as same as disadvantages that the changes potentially bring.

In the last part of the whole text, the readers' attention is drawn to author's own proposal for a new concept of hunting legislation and practice in the Czech Republic, for which a great inspiration was found in the functioning of hunting and the overall management of wildlife in the US state of Florida. Brief conclusion is given by summarizing the essentials, while including a consideration of the possibilities of the direction of Czech hunting in the future. Further critical description, classification, analysis and explanation in the part devoted to the core of the issue and the demonstrative comparison and prediction pro futuro at the final part. Furthermore, the text elaborates interesting cases of judicial and administrative practice and, last but not least, it takes into account the relevant legal norms and appropriate literature or professional texts.

Zasláno/Received: 12. 07. 2021

Přijato do tisku/Accepted: 1. 10. 2021